

Kısa Öykü Yarışması Birincisi
Fehmi SALIK
RUMUZ: EDEP

BÜYÜK PİR'İN AYNASI

Dersleri “edebiyat”tı o gün.

Öğretmenleri tahtaya üç “özdeyiş” yazdı:

“Acı, akıllı insanın hocasıdır.” (L. Byron)

“İsterseniz yanlış düşünün ama düşündüğünüz, kendi düşünceniz olsun.”
(Lessing)

“Arifler hem arıdır, hem arıtcı.” (Hacı Bektaş Veli)

Tahtada işi biten öğretmen, sınıfa döndü:

“Size üç ulustan üç büyük adamın özdeyişlerini veriyorum: İngiliz şairi L. Byron, Alman oyun yazarı ve eleştirmeni Lessing, büyük Türk düşünürü Hacı Bektaş Veli. Siz bunlardan istediğinizi seçip öyküleştireceksiniz. Konu sınırlaması yoktur. Kompozisyon dönem notunuzu bununla alacaksınız.”

Figen, eve döndüğünde her günkü gibi o gün de öğretmenlikten emekli dedesinin boynuna sarılıp bu ak saçlı adamın her iki yanağını şapır şupur öptü.

Dedesi konuştu ilkin:

“Hadi geçmiş olsun. Birinci dönemin sonu bugün. Şu on beş gün içinde rahat edip dinlenirsin biraz.”

“Ne gezer dedeciğim” dedi Figen; çantasından çıkardığı karalama defterini dedesine uzattı.

Dedesi, gözlüğünü çıkarmaya çalışırken o, konuştu:

“Üç güzel özdeyiş. Birini öyküleme biçiminde yazacağız. Benim gönlümden sondaki geçiyor.”

Dedesi, torununu çekip göğsüne bastırdı.

“Seçimini doğru yapmışsın. Bu özdeyiş, büyük düşünürün onlarca güzel sözleri arasından alınmış sadece biridir. İçimden ne geçiyor biliyor musun? Keşke sağlığım el verse de, ikinci dönem okuluna gelip şu edebiyat öğretmenini bir kutlasam diyorum.”

“Öğretmenimiz “edebiyat”a “yazın” diyor dede.”

“Benim onu kutlamak isteşişimin bir nedeni de bu işte. Büyük düşünürün yaşam öyküsüne baksan görürsün ki 63 yıllık kısa bir ömre insanlıkla ilgili hiç unutulmayan, değerinden kayıp vermeyen, güncelliğini koruyan ölümsüz bir öğreti sığdırmıştır. Bu öğretinin içinde bir bölüm var ki insan şaşmadan edemiyor. Düşünebiliyor musun 12. ya da 13. yüzyıllarda Hacı Bektaş, “arı” sözcüğünü kullanıyor. ‘Bulanmamış, temiz, duru’ anlamına gelen ve ‘öz Türkçe’ olan bu sözcüğü, günümüzde acaba kaç kişi kullanıyor?”

“Dedeciğim, arı aynı zamanda bal yapmıyor mu?”

“Doğru. Bu tür düşündüğümüzde de, bir üretkenlik, bir çalışkanlık kavramı karşımıza çıkar. Aynı zamanda edebî bir sanat da var burada. Dedim ya, öğretmeninizin bir bildiği var. Zamanın çok. Kaynakları şöyle bir karıştır. Arıyı örnek al. O, tek çiçekten değil, birçok çiçeği dolaşarak büyük bir emek sonucu balını oluşturuyor. Sen de benim söylediklerimden, yazılı kaynaklardan, öğretmenin anlatımından yararlanarak güzel bir harman oluştur. Sana inanıyorum.”

Figen, dedesinin boynuna bir daha sarıldı.

“Beni yeterince aydınlattın dedeciğim. Umarım düş kırıklığına uğratmam seni.”

Tam bu zaman mutfaktan gelen bir ses, onu dedesinden ayırdı:

“Yemeğin soğudu kızım!”

Annesinin sesiydi bu...

Figen tam üç gün kitapları, dergileri, dedesinin biriktirdiği gazete kesiklerini karıştırdı; uzun uzun notlar aldı; dedesinin anlattıklarını notlarına ekledi; bütün bunları dedesinin dediği gibi bir güzel harmanladı; işinin üstesinden gelmişlerin rahatlığı içinde o gece yatağına bir hoş girdi. Yazacağı öykünün iskeletini belleğinde çatmıştı artık; geriye onu giydirmek kalıyordu. Ama yine de öyle hemen uyuyamadı. Dışarıda güçlü bir yağmur yağıyordu. Yağmurun cama vuruşu, uykudan daha tatlı geliyordu ona. Sağına döndü; soluna döndü; gözlerine uyku girmede bir türlü. Düşündü: Kendisinin arkadaşlarından ayrı bir yanı vardı. Yazdıklarını sadece öğretmeni değerlendirmiş olmayacaktı. Dedesi de emekli bir **“yazın öğretmeni”**ydi. Yazdıkları önce dedesinin süzgecinden geçecekti...

Yatağından çıktı. Gece lambasının neden olduğu loşlukta, gölgesi penceredeki perdenin üstüne düştü. Gölge kocamandı. Perdenin ucunu tutup yavaşça kaldırdı. Yağmur yavaşlamıştı. Cama düşen damlalar aşağı doğru süzülüp kayboluyordu. Yatağına geri döndü; sırtüstü uzandı bu kez. Gözlerini tavana dikti. Yazacağı öyküye ad aramaya başladı. Epey zorlandı. Sol göğsünün altında bir el gezinir gibi oldu. Yatak ona dipsiz bir kuyu gibi geldi. Öykünün adını bulsa rahatlayacaktı. Bu arada bir yığın öykü adı kurguladı içinden. Birinin üstünde durdu: **“Ulu Pir’in Aynası”**. **“En iyisi bu; ayna, görüneni olduğu gibi yansıtır”** dedi kendi kendine. Kararını verdi, rahatladı. Gözleri kapandı; derin bir uykuya daldı...

O sabah, geç uyandı. Kalkar kalkmaz aynanın önüne geçti hemen. Dağılmış saçlarını eliyle düzeltmeye çalıştı. Başını bir sağa, bir sola çevirdi. İki kolunu iki yana açıp gerindi. Dilinin ucuna Orhan Veli’nin o ünlü dizesi geldi: **“Gerin bedenim gerin ele güne karşı...”** O, ne yaptıysa aynadaki görüntü de onu yaptı. Bir yandan giyindi; bir yandan konuştu: **“Kitaplar, dergiler de birer ayna. TV’ler, internet de öyle. İnsanoğlunun ürünü tümü. Bunlar da acıları, sevinçleri; duyguları, düşünceleri görüntüler bize. Dedem de kerpiç kalınlığında bir kitap gibi; bir büyük ayna gibi.”** Dedesi için annesinin söylediği o söz geldi aklına hemen: **“Okumasını bilerseniz, dedeniz ayaklı bir kütüphanedir.”**

Kardeşleri arasında dedesinin kapısını en çok çalan oydu. O güne dek bu aynadan çok yararlanmıştı. Şiiri, öyküyü, romanı dedesi sevdirmişti ona; ona düşünmeyi öğretmişti. Uzun süredir dedesinden edindiği birikimin üstüne son üç günde kitaplardan aldıklarını da ekleyip işe koyuldu. Bu alanda elde ettiği ürün, kocaman bir harman oldu. Bu harmanı savurabilirdi artık. Öğretmeninin verdiği **dönem ödevini** şimdi rahat yazabilirdi. Topladığı belgeleri, aldığı notları düzenlerken bir yandan da düşündü: **“Benim odamdaki ayna, o ünlü düşünür Hacı Bektaş’ı yansıtmaya yetmez. Kerpiç kalınlığında bir kitaba benzeyen dedem de, Hacı Bektaş okyanusuna kavuşmak için çırpınan küçücük bir akarsu diye tanımlanabilir ancak. Hacı Bektaş’ın şavkı, bir “dünya aynası” olarak tüm insanlığı aydınlatmaktadır. Mücevheri en iyi tanımlayan nasıl ki ‘sarraf’sa, insanı da en iyi tanıyan ve tanımlayan Hacı Bektaş’tır. O, iyiyi kötüden, arifi cahilden, doğruyu yanlıştan, güzeli çirkinden ayırmasını bilenlerin bir öncüsüdür. İmece, paylaşım, dayanışma, eşitlik ondan birer armağandır insanlığa. Güzel huyun, hoşgörünün, erdemin anahtarı onun eliyle dönmüş insanlık kapısının kilidinde. O, ölümsüz bir öğretinin sahibidir. Bu öğretinin merkezinde “insan” vardır. Onun öğretisinde din anlayışı ‘sevgi’ye dayanır. Tanrı’ya ulaşabilmek için sadece ‘ibadet’ yetmez. Sevgi, her şeyden önde gelir. Canlıların tümünü, hatta cansızları bile sevmek, ibadet kadar önemlidir. Yine bu öğretinin temelinde insanın Tanrı’ya yaklaşması, ‘korku’yla değil, sevgiyle olur ancak. Ulu Pir’in eli yoksula uzanmıştır daima; yeri, yoksulun/ güçsüzün yanı olmuştur. Oncasına hoşgöründen, incelikten, sevgiden yana olan; bilime, aydınlığa inanan bu büyük düşünür, yeri geldiğinde bir ‘başkaldırı öncüsü’ de olmuştur. Bu başkaldırı haksızlığa, eşitsizliğe, zulme karşıdır hep...”**

Bu düşündüklerine şunları da kattı Figen:

“Arif, anlayışlı/sezgili kimse demektir. ‘Arı’ denince, bal yapan o çalışkan varlık aklımıza geldiği gibi; sözcüğün duru, temiz, sade anlamına geldiğini de kavrarız hemen. Anlıyoruz ki Ulu Pir, arif olanı iyi tanıyor. Anlayışın, sezginin değerini en iyi o biliyor. İnsanların yaşamında ariflerin yerinin ‘başköşe’ olduğunu buyuruyor. Ariflerin hem üretken, hem de temiz olduğunu vurguluyor. Ariflere yaklaşan, onları dinleyen, onlarla oturup kalkan kişilerin de yanlışlardan, kötülüklerden, dedikodudan sıyrılıp kurtulabileceklerini ileri sürüyor. İnsanlık için ne güzel bir iletidir bu...”

Annesinin sesi, yine mutfağa çağırdı onu:

“Deden de geldi kızım; kahvaltı hazır.”

Sofraya oturduklarında dedesi sordu:

“Sanırım epey yoruldu?”

“Yorulmama değdi dede.”

“Nasıl, iskeleti çatabildin mi?”

“Hacı Bektaş’ı artık senin gibi tanıyorum. Öğretmenimize ne denli teşekkür etsem azdır yine de. Önemli olan iskelettir dedeciğim; onu sağlam çattıktan sonra giydirmekte ne var?”

Son sözü dedesi söyledi:

“Ulu Pir’in öğretisi, bir ‘insanlık yasası’dır. Ah, bir uygulanabilseydi bu yasa, ne insan insanı yakardı böyle; ne de oluk oluk kan akardı buncasına...”

SON